Михайло Лермонтов

Пам'яті О. І. Одоєвського

(Переклад Миколи Зерова)

1

Я знав його; ми мандрували з ним
У горах сходу, тугою вигнання
Ділившись дружно; та у рідний дім
Вернувся я, і час поневіряння,
Призначений недолею, пробіг;
А він ясної не діждався хвилі,
Під військовим наметом у знесиллі,
Підточений недугою, поліг,
Пішов од нас і виплекать не встиг
Ще не дозрілих творчих пориваннів,
Гірких жалів і марних наріканнів.

2

Він народився для них, для тих надій,
Поезії і щастя. Та бентежний
З одінь дитячих вирвався як стій
І кинув серце в океан безмежний —
І світ не зглянувсь, бог не врятував...
Але ніколи в життьовому труді
Серед людей і в степовім безлюдді
Він добрих почувань не утрачав:
Дитячий сміх його не покидав,
Сердечна мова, гра очей блакитна
І в гідність людську віра непохитна.

3

Самотен стих палкого серця бій...
Хай спокій буде з ним, мій любий Сашо,
Під укриттям важким, в землі чужій
Хай тихо спить воно, як приязнь наша,
Похована у пам'яті моїй.
Ти вмер спокійно, без жалю і суму,
Як і багато хто. Таємну думу
Застигле укривало ще чоло,
Як вії сном довічним сповило,
І що сказав ти на смертельнім ложі,
Ніхто із нас повідати це зможе.

4

Що то було? Привіт товаришам
Чи до отчизни скорбне накликання?
Нестерпний жаль за молодим життям
Чи просто зойк останнього страждання
Хто скаже нам! Твоїх останніх слів
Глибока мисль, хоч повна безнадії,
Згубилася. Думки твої, і дії,
І наміри розтали без сліда,
Немовби хмар осінніх череда:
Заблисне враз на сонці — і зникає...
Куди вона і звідки?-хто спитає...

5

І знаку в небесах нема по ній,
Як по дитячій муці гарячковій,
Як по буянню заповітних мрій,
Не звірених ні дружбі, ні любові.
Не все одно? Хай забуває світ
Життя твоє чуже і припадкове.
Нащо тобі терни його обмови

І похвали його даремний цвіт?
Ти не служив йому... З юнацьких літ
Ти ухилявся пут його лукавих:
Любив ти моря шум, імлу степів ласкавих

6

Та вищерблений верх гірських кряжів.
І край твоєї темної могили
Усе, чим тішився ти і що любив,
Так незрівнянно доля сполучила.
Синіє степ, і сніговим хребтом
Кавказ його німоту обіймає,
Над морем він, схилившися, дрімає,
Мов велетень над дорогим щитом,
І гомін хвиль мандрівних наслухає;
А море Чорнеє шумить, не замовкає.